

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

O-vár Vizi-utca. 231. szám, első em. lelen

Meglátás a lap hetenként egyszer u. n. a. nap. Kedden, Csőtörtőkön és Szombaton.  
Ara évi negyvenre 3 ft. 6. Hirdetési ár: négyharmados sorért elsőször 7 kr, másodszor 6 kr, harmadszor 5 kr. o. d. a minden hirdetés után 30 kr bérletdíj. Előzetes a hirdetés a kiadó hivatalnál kinteltetik.KIADÓ-HIVATAL: v. lelen J. Stebriger  
Középutca, STEIN J. könyvkerekedő és kinyitók

## A jul. 21. kir. leirat.

**Első Ferencz József** Isten kegyelméből Ausztriai császár, Magyar, Cseh, Halics- és Lodomer országok apostoli, ugy Lombard-Venecze Iliria királya, Ausztria főhercege stb. Hű Magyarországnak s az ahhoz kapcsolt részek zászlósainak, egyházi és világi főrendinek és képviselőinek, kik az általunk 1861-iki ápril 2-kára összehívott országgyűlésen egybegyűltek, üdvöt és kegyelmünket.

Kedvelt Hivaink!

Mintán az országosan egybegyűlt főrendek és képviselők Szt. István hava 30-ikán kelt legmagasabb leiratunkban hozzájuk intézett abbéli felszólításunknak, melyszerint a Hozzájuk intézett legalázatosabb felirat oly alakban előterjesztendő vala, hogy annak elfogadhatása az Általunk bármely megtámadás ellen mindig megőrzendő korona méltóságával és uralkodói öröklött jogainkkal összeegyeztethető legyen, köteles készséggel megfelelni el nem mulasztották; mi felőli legmagasb megelégedésünket az országosan egybegyűlt főrendek és képviselőknek már ki is jelentettük: örömeztünk szolgálat, élénk ohajtatunk s adott ígéretünkhez képest az említett felirathoz foglalt nagy fontosságú kérdések iránt őszintén nyilatkozhatni, hogy ekképen nyílt és határozott értekezés alapján a létező nehézségeknek üdvös és állandó elhárítása elérhető.

A jelen országgyűlés egybehívásával azon ösvényre kívántunk lépni, melyen Magyarországnak alkotmányos kormányzását gátló akadályok törvény útján megszüntessenek, s a közöttük s a többi országaink és tartományaink között fennálló válthatlan kapcsolatból eredő viszonyok az összes birodalom igényeinek megfelelőleg a törvényhozói hatalom által olyképp szabályoztassanak, hogy az ez érdemben hozandó határozatok a nemzet érzelmeivel találkozzán, a mulhatlanul elintézendő feladatok az országgyűlési törvényes megállapodás útján, — kizárva minden más módot, — nyerjenek megoldást.

A mennyiben az országos főrendek és képviselők említett felirataiban mult évi m. szent hó 20 kán kelt oklevelünk, oly értelemben említettük, mintha ez Magyarországnaknak a pragmatika sanctioiban biztosított önállóságával merő ellentétben állana; mi ugyan elismerjük, hogy a magyar országgyűlés ezen oklevelünk tartalmánál fogva, az adó, valamint azon tárgyak iránt, melyek a katonasági kötelezettség módjára s annak szabályozására vonatkoznak, az előbbi törvényektől eltérőleg — t. i. az egész birodalom többi alkotmányos képviselőivel egyetemben tanácskozik, ebből azonban Magyarországnak alkotmányos önállósága biztosításának veszélyeztetését nem következtethetjük; sőt éppen ellenkezőleg a közös érdekeknek, többi királyságaink s országaink szabadon választott képviselőivel leendő közös tárgyalatásából azoknak csak megszilárdulását várhatjuk. Figyelemzetjük egyszersmind az országgyűlésre egybegyűlt főrendeket és képviselőket azon körülményre, miszerint befolyásuk ezelőtt a közadózásnak csak csekély részére terjedt ki, nem pedig mint az említett oklevelünk értelmében történendik, az adó és pénzügy minden tárgyaira; figyelemzetjük továbbá az 1723. I. és II. t. cz-ben elfogadott pragmatika sanctio szó szerinti értelmére, mely ezen t. cikknek világos tartalma szerint nemcsak azért léptették életbe, hogy Magyarországnak külső és belső megtámadások ellen sikeresebben megvédezzék, és tróntüresedési időközök alkalmával könnyen keletkezhető s az országtörténetéből gyászosan ismert belvillangástól megóvassák, hanem hogy Magyarország, s többi királyságaink és országaink közötti kölcsönös egyetértésnek és egyesülésnek minél szilárdabb közös támpontjál szolgáljon.

Valamint már a jelen országgyűlésre szóló meghívó, leveleink is tanúsítják, miszerint szilárd akaratuunk a koronázási hitlevelé kibocsátása iránti ősi szokást teljes épségben fentartani, ugy az igazolt kedélyek lecsillapítása s minden alaptalan aggodalmak ohajtott megszüntetése végett most is nyíltan elismerjük, miszerint Magyarországnak ugy a személyekre, mint a kormányzat rendszere és alakjára nézve az ország ősi alkotmányának megfelelő módon léssen kormányzandó; hogy tehát a sz. István koronájához tartozó országoknak a birodalomba beolvastása valamint szándékunkban nincs egy atyai szívünkkel távol áll, hogy ebből ugyan az országnak belügyei önkormányzatát, — mint ez az 1790: 10-dik t. cikkben megállapított, következtethetjük, de valamint ebből semmiképp sem következik, hogy Magyarországnak s többi országaink és tartományaink között létező válthatlan kapcsolatnak csak az uralkodó ház egysége képezze, ugy azon állítást is, hogy Magyarországnak és egyéb országaink közötti viszony egyszerű személyes unio legyen Magyarországnak törvények s a történelem folytatán tetteleg kifejlődött államjogi állása világosan megőrződjön.

A trón egysége, a közös hadsereg s a birodalmunk közös pénzügyeinek központi vezetése a birodalom felszólhatatlanságát és szétválhatatlanságát szentesítő pragmatika sanctiojának családunk trónra lépte óta Magyarországnak a külföld irányában soha külön képviselő nem volt, s jelenleg is az európai nagyhatalmasságok körében többi tartományainkkal egyetemben az ausztriai birodalom nevezete alatt foglaltatik, ugy Magyarország az állam közszükségleteinek fedezésében és terheiben minden időben résztvenni, s azon terheknek és áldozatoknak kegyrészét elvállalni tartozott, melyek a leviharzott harczi események folytán népeim val-

laira nehezültek, a mit ez az 1741: 63. 1796: 1. 1805: 2. 1807: 2. 1808: 6. és több más törvényezikkekkel kiderül.

Háromszázados közös uralom és közösen átélt események által Magyarországnak birodalmunk egyéb országaival sokkal szorosabb viszonyba lépett, semhogy azt pusztá személys unioinak nevezni lehetne.

Ezen szorosabb viszony az 1723: 1 és 2-ik törvény-cikk minden szavában ki van jelentve és következményeiben félreismerhetlenül igazolva.

Az 1723: 21 és 98-ik t. cikk III. szakasza nem különben a 109. és 114. t. cikkkel világosan azon központi kormányra utalnak, melynek hatás köréhez a Magyarországot s a többi tartományokat közösen érdeklő minden ügyek elintézése tartozott, de a birodalom közérdekei iránti gondosságának ragyogó jelét adta a magyar törvényhozás, midőn az 1741: 4-dik t. cikk 4-dik szakaszában oly célból, hogy Magyarországnak kormányzata a birodalom többi részeinek kormányzatától el ne különböztessék és ellentétben az országgyűlési felirathoz említett a Nádor gyámnoki jogát érdeklő 1785: 2-dik t. cikk Ferencz császárt dicső emlékezteti Mária Terézia Magyar király felségesséjét nemcsak uralkodó társnak nevezte, hanem a trónörökös kiskorúsága esetére Magyarországra nézve is annak törvényes gyámságát reája ruházta azon világos kijelentéssel, hogy ő Magyarországot a birodalom többi tartományával együtt atyai s gyámsági hatalmánál fogva közös kormányozhassa.

A pénz- és hadügyek közös kormányzatát és igazgatását elvitázhatlan tények egész sora bizonyítja, melyek tiszta személyi unio fogalmával össze nem egyeztethek, de a személyi unional szorosabb viszony hiányában az 1741: XI. törvény-cikk 4-dik szakaszának, melyben az ország magyar tagoknak a birodalmi minisztériumban leendő kinevezését ohajtja és kéri, — értelme sem lehetne.

A személyes unio életbe léptetése az 1747/8. évi törvény-cikkben által ugyan megkísérletett, nem csekély ellenmondásban a törvényeket megelőző bevezetésben foglalt azon nyilatvánissal, miszerint a koronának egysége s Magyarországnak az összes birodalom iránti kötelezettségei sértetlenül hagyandók; de ezen törvények foganatosítása már az év első felében minden kételyt kizáró módon feltárta mind azon veszélyeket, melyek Magyarországgal egyetemben az összes birodalmat csak az által is fenyegetik, hogy a birodalom közös érdekeinek megőrzése és fennartása a közös és Magyarország történelmének mellőzésével a személyes unio korlátolt köré szoríthatni szándékolatott.

Ezen elkülönzés, veszedelmes rázkódásokat idézett elő, melyek Magyarország alkotmányos intézményeitől eltérő közigazgatási rendszer alkalmazását szükségesnek tévők.

De miután mi az 1860. évi Mindszentből 20 kán kelt oklevelünkben királyi teljhatalmunkból Magyarország alkotmányának visszaállítását azon föltételek alatt s azon korlátok között, melyek királyi székünk és birodalmunk érdekében szükségesek, s a melyek az alkotmányos kormányzatnak többi országainknak is megtörtént életbe léptetésénél fogva elkerülhetlenek valának, biztosítottuk, ebbeli biztosításukat valószínűsítjük, nemcsak az ősi megyei rendszert, hanem egyszersmind a törvényes magyar kormányzati szerveket is visszaállítottuk, s ezen felül az országgyűlést is egybehívtuk a végre, hogy az 1860-ki Mindszentből 20 kán kelt oklevelünkben, s azzal kapcsolatban levő többi kéziratainkban foglalt nagy fontosságú ügyeknek a törvényhozás útján, akár királyi előterjesztések, akár országgyűlési javaslatok alapján leendő megoldásával az ország érdekeit és kívánatait kielégítsük s Magyarországnak közjogi állását, minden országainkat egybefűző erős és felbonthatatlan kapcsolatával s Birodalmunk nagy hatalmassági állásával összhangzásba hozzuk.

Midőn azonban az országgyűlésileg egybegyűlt Főrendek és Képviselők ezen cél elérése tekintetéből az 1847/8-diki törvények azonnali foganatosítását sürgetik s ebbeli kívánságukat szükségképp előleges föltétellel tekintve, az ország alkotmányos jogállását csak ezen egyedül alapra fektetni kívánják, az előttük lévő nagyfontosságú feladatnak megoldását oly ténre keresik, hol a Birodalom életfelfutásával az összehűzés kikerülhetlen, s a közös érdekeknek, a jogos igényeknek megfelelő módon kiegyenlítése lehetlené válik.

(Vége következik.)

**A százföldről.** Beszterce, július 19. Több ideig távol levén, tudósításaimat a százföldről csak most vehetem föl újra.

A százföld „Zukunft Politikere”-ek Beszterce bizományosai egy programmal léptek föl, melyet jó barátaink a Lajthán tul és Czibin mellett nem késtek egész terjedelmében közre adni, oly kommentárral kísérvén azt, melynél fogva az eddig magyar érzelméről gyanúsított (?) Besztercevidék valódi érzelmeinek más világításban kelletik feltűnni.

E program keresztapaszásával Stebriger Dániel tiszteltetett meg.

Stebriger Dániel országszerte ismert egyéniség, s mult nyári magyar vendégeinknél, kik körül a gazda tisztelt oly sok ügyességgel teljesítette — mint a komoly, de nem személytelen százföld vendégzeretét illetékes személyesítője — meggyerő egyénisége, s nyílt magaviselete által igen kedvező benyomást tett. Ő volt az első a százföldön, ki mult év augusztus hava 12-én a százföld tudományos gyűlésre jött nagy hírű hazafi grófot — az ország mostani kormányzóját

— üdvözlő beszédében a hétszázados alkotmányos élet és atyafiság együttélte felidézett szép emlékei iránt a százföld részéről kegyeletnek, sympathicus kifejezést adott. Azóta több országos és százföldi nemzet konferenciáiban vett részt, mindenütt a jog- és törvény értelmében szólalván föl. Az ország figyelmét nem tagadhatta meg az egyszerű százföldi férfitól, ki azon táborból, hol a par excellence circumspetuosok ütötték fel szátraikat azon kormány ellenében, melylyel kacérkodni bizonyos oldalról még mindig az egyetlen üdvet hozó százföldi politikának tartatik, oly szavakban, minőket ovatos százföldi ajkáról oly ritkán valánk szerencsések hallani: bizalmat és rokonszenvet hirdett a magyarok iránt, s ha iránta is a rokonszeny mindenhol elismerőleg nyilatkozott, ha ő, mint a „Presse”-nek mondanai tetszett szomorú nevezetességre tett szert, ez országos figyelmet, e jó vagy — kiknek inkább tetszik rossz hírnevet senki nem idézte elő mesterséges uton, hanem természetes osztályrésze az minden válságos időben oly férfiaknak, kik hazájuk — nemzetük — ügyében a megrögzött nemzet előítéletek és pártizgalomokkal szemközt egy nagy hazafias szót kimondani elég bátrak.

De a valódi jellem mindenütt és minden időben elvégre is érvényre jut, s így történt, hogy azon férfi, kire vonatkozolag a „Hermansdörfer Ztg.” a k. fejevári konferentia után azon „hazafias szabadalmat” vette magának, hogy nevét elhallgathassa most, az említett (e lapok hasábjain is közölt) program megjelenése után a Schmidtfele százföldi patrioták részéről, mint sajátjuk, visszaköveteltetik, s az általunk eddig anathemálva illetett besztercei főbíró ünnepélyesen rehabilitáltatik. Hogy ez nem történeti némi oldalvágás nélkül a magyarokra magától érthető, s ki a „H. Ztg.” egyik közelebbi számában megjelent, Besztercei beküldött erre vonatkozó cikket olvasta kissé későn — megtanulhatta belőle, hogy Stebriger s két társai, kik a k. fejevári konferentián a haza törvényeinek tiszteletben tartása mellett szólaltak föl, mindig a Schmidtfele párt emberei voltak, hogy magyar rokonszenzek rájuk hívatlanul tukmáltattak, hogy e nevek a tolokodó magyar sajtó, s egy magas szónok által a főrendek házában méltatlanul idéztettek annak bizonyosságul, hogy a mászaju nemzetiségek körében is lehetnek olyanok, kik a magyarokkal a hazai törvények védelmében egy uton haladnak. Mind ez tehát méltatlan párt manevrre, s Stebriger et. cons. tántoríthatlan hívei volnának a „H. Z.” hasábjain képviselt politikának. Példa erre — ugymond a cikkről — ama program, melyet maga a magyar érzelmeiről gyanúsított, Stebriger terjesztett elő Besztercevidékének, s a vidék által követi utasításá emeltetett.

E program genesisét, minthogy keletkezésének napjaiban nem valék Besztercen nem kísérhettem figyelemmel, de egy pár tényleges körülményt szabadon constatirozom: 1-ór, hogy az említett program nem Stebriger tollából folyt.

2-ór, hogy Stebriger nem tartozik sem a pusztá theoretikusok sem a kiválólag bureaucraták categoriájába, ő nem professor, a fennidézett programminták kovácsolásához éppen nincs valami különös talentuma, a hazafias szabadság, nemzetiség iránti fogékony lelkesedését nem Német sörösmunkában merítette, e tekintetben tehát a S. ...-ek és B. ...-ek s a t. ...-től igen messze marad, ő egyszerű domi doctus; de józan higgadt gondolkodású, a nemzete számarányát és földrajzi helyzetét gondosan figyelembe vévő, s ennél fogva helyesen belátó, hogy az erdélyi csekély számu százföldi népség nem elegendő arra, hogy a hódoltat német civilizációnak keleteni előőrsé legyen. Semmi kedve sincs ahhoz, hogy a kétes harcban a civilizáció mellett (?) oktanuln elvérezzék; ő gyakorlati százföldi férfi a Regiusok fajából, ki átlátta azt, hogy ama mozgókönyv népiségnek — mely hazánk multját „tabula rasa”-vá kívánna tenni, s melynek részéről csak e napokban saját egyeteme kebelében a „százföld” elnevezés jogosultsága kétség alá vonatott — tulajradó, s annak „fixa ideái” (mint egyik képviselőjük magát oly dicseréssel nyilatással kifejezte) ellen, csak egy mérséklő eszköz: „az ősek által becsületesen kiadott, az annyi nemzedék fáradsámai által megtartott fejedelmi eskü, törvény és több százados gyakorlat által megszentített jog, mely jog hazánk alkotmányának szabad földében gyökerezvén, ez alkotmányának megsértése minden bizonynyal a százföld államjogi állásának bukását maga után vonná.”

Stebriger tehát ama programban fölemlített alapjokat, melynek: a százföld egysége, a hivatalos német nyelv, az egyetem hatásköre, a szabad tisztújítás, vallás egyenlőség stb. minden alkalommal hűn és kitartóan fogja védeni, de a mennyiben e programba oly eszme töredékek is csuszhattak be, — melyeknek leleplező értelmezést adni e „H. Z.” magát hivatva lenni véli — s mely szerent a százföld nemzet jogát s kívánalmait érvényesítését a hazai alkotmány körén kívül — egy octoizrozandó országgyűlésen — kívánna eszközölni: ily értelmezéssel — s ezt egy oly százföld ember minő Stebriger elhívsége és következetessége iránti biztos hittel merem mondani — Stebriger a programot nem fogadta el, s a nemzeti egyetemen ily elvet képviselni nem fog, a ki ellenkezőt bisz, annak ajánlom, hogy: fogadjunk. Tegyük fogadást egy százföld ember véleményhűségére. Fogadás ad hominem. Constatirozni kívánom továbbá:

3-ór, hogy a sokszor idézett besztercei program, valamint annak bővebb értelmezése a „H. Z.” hasábjain egy



ndós professor urnak tollából folyt, ugyanannak, ki a tisztújítás alkalmával tartott népies banketten (mint annak idejében e lapok hasábjain is közölve volt) az unio, egyetértés, alkotmány, törvényesség stb. mellett a jámbor beszéretei polgárok zajos tapsai kíséretében oly megható dictio szavai: mind a Bissel' lieb, und a Bissel' treu; und a Bissel' Falschheit ist all'weil dabei.

Vége még egy pár tény kiváncsi felemlíteni, mely derült világot vet az itteni népesség hangulatára és közügyekbeni jártasságára, továbbá a rendszerre, melyet a szász nemzet némely tudós szövívői politikai eljárásaikban követni észszerűnek látnak, s melyet jobb elnevezés hiányában „hinta rendszer”-nek nevezhetünk.

1-ör, midőn a beszéretei program ismert commentárjával a városi polgárság közt terjedni kezdett, nem kevésbé bökkentek meg a jámbor atyafiak, s csak az a világosztatást magukát, hogy Stehriger tudni fogja azt a nép valódi hangulatához képest kellően értelmezni, s aztán „kísértések csak meg visszahívni akarni Stehrigert, a polgáriság tudni fogja, ki a nép valódi barátja.” Ez a nép csakugyan nem barátja, az újabb időkben gombamódrá termett programmintáknak főbírájában élő programot bír, s hogy ennek mi a tartalma az el volt mondva egy egész ország színe előtt.

2-ör, hogy e program nemcsak Bécsnek volt szánva, hanem azzal Pesten is kívánnának kísérleteként föllépni, természetesen már kissé más színű magyarázattal; ugyanis e program egy ismert hazánkfa útján szerző által a magyar országgyűlési mérsékelt párt főnökeinek kezéhez is eljuttatott. Bizony jól van dolga a szásznak, áldjon bár vagy verjen minket a sors keze: az ő utjai mindenfelé szépen egyengettetnek.

De bevégzem az uttal soraimat, az egyetem gyűlése pár hét óta székel s elvárando, hogy mily sikert fog ez annyi önhittséggel kovácsolt és oly nagy zajjal utnak indított program aratni. Még eddig kellő mérséklet és helyes tapintat látszik vezérelni az egyetemi gyűlés eljárását, s ha minden jelenségek nem csalnak abbéli reményeinket, melyet az universitás reactivitását üdvözeltük nem fog meg hazudtatni, sőt az egyetem a küszöbön levő megpróbáltatás napjait is férfiasan ki fogja állani. Közlebbi levelemben az egyetem tanácskozásaira visszatérek.

Z.

### Észrevétel az észrevételre.

A „Korunk” idei 151. számában egy tudósító, kinek jelszava: „legyen igazság vagy veszszen a világ!” az unitáriusok tordai zsinatáról irt cikkemre észrevételeket tett, mint írja, a szem elől tévesztett igazság védelmére, s azon célból, hogy ama zsinat folyamatát némely általam érintetlen hagyott oldaláról ismertesse.

Azon cikknek modora és hangja, logikája és szelleme, tartalma és iránya egyiránt mutatják, hogy származási kútjébe korántsem az igazság iránti hajlam, nem a közügy szerete s a közönségnek érdekében való cselekvés; hanem inkább az alkotmányos szabad választás természetének nem ismerése vagy annak nem bódolás, a magát megsértve találó hüség, önzés és bosszúindulat fekezetlen kitörése. Tudósítót az egész zsinat folyamatából csak a püspökvalasztás érdekelte, az igazságot megsértve, csak abban találta, hogy nem a főjegyző lön megválasztva; sőt úgy látszik, hogy a mint a koczka el volt vetve s az urnából nem az általa ohajított többséget nyert nevének kiáltották az éljenti, azon kis körrel együtt, mely a nagyon tisztelt férfiak a rögtön eltávozás compromittáló gondolatát ajánlotta, vagy attól el nem tartóztatva, onnan azonnal eltávozott, mert a zsinat további folyamáról cikkében egy szó sincs.

Sokáig tűnődtem, ha vajon nem lenne-e jobb a dolgot annyiban hagyni, mivel részint a védelmi cikket formában és lényegben nagyon sebhettőnek, részint az író a tisztelt védelmezettel szolidaritási viszonyban állónak lenni — a használt fegyverek természetéből kiindulva — megismerem. Azt is sajnálom, hogy a mig én első cikkemben egészen általánosságban maradtam s a választásnak így történtét mag sabb elvekből kívántam indokolni és kifejtetni: addig az észrevétel írója személyeskedési térre, specialitásokra, mégpedig valótalan, erőltet, sőt magát a választó zsinatot compromittálni akaró specialitásokra viszi át, s a választást oly elvekből, oly indokokból és oly módon történnék igyekszik felmutatni, a mi legkimélőbben szólva igazságtalan, sőt több tekintetben hamis insinuatit és vádat foglal magában.

Vége mégis egykét ellenészrevételt tenni jónak látam, nem kéréve fel senkitől — mint először ugy most sem — s nem kívánván szávimat másképpen mint magán véleménynek tekintetni.

A mi a választás indokait, módját és folyamatát illeti: én a többséggel szavaztam, annak nézetét, kiinduláspontját, indokait ismerem, s merem mondani, hogy annak legnagyobb részénél egészen más, a védelmező által felhozottnál egyéb súlyos tekintetek határoztak. Engedje azonban azokat gremialis ügynek maradni; vessünk fátot a multakra — mint Magyarország nem rég mondá — az sokkal jobb lesz legkivált az illetőknek. Győződjek meg a cikkíró és védelmező, hogy akár mi volt az, a minél fogva az eredmény így tört ki, alkotmányos észű, loyális embernek bonczolhatni, gyanúsítma nem szabad, legalább azt tenni iszonyu indiscretio. A többség meg van, a bizalom ki van fejezve, az másban központosult — azt észleves ember, mint bevégzett tény, csak respectálja, nem feszegeti; jelen esetben annyival kevésbé, mivel itt az egyháznak színe-jára, értelmiségének legerősebb képviselői voltak jelen. Kicsinek kell lenni szemlemben, alkotmányos felfogásban, jellemében annak, a ki ily erős — igen, moraliter ily erős testületről toborzás utjánai többségsinálást tesz fel. Szégyelje meg magát, a ki erre képes, de azt ne tegye fel, hogy azon testület az öngazolásig törpti le magát. Egy ily többség tetének igazolási oka magában választási joga szabadságában s az eredményben van.

A mi az én párhuzamosításom egysúlyba hozni akarását illeti: erre csak azt jegyzem meg, hogy a könyv-i s még ment elég bizonyossága a tudásnak s kivált a dixeratit tu-

dománynak, ha ama könyvekről a kritika még egy méltánylósót sem szökött; valamint az sem, ha értekezésünk olvasása alatt elaluszunk vagy megszöknek a hallgatók. Az igazgatóban való tapintat és szilárd jellem fölötti vitatkozást hagyjuk a jövő korra — maradjon mindkettő bazi titkunk. Jobb így. Hogy a tiszt főjegyző ur fia társaitól vett bántalmak következtében tért más vallásra, vádnak erősebb mint mentességnek. Ezt is egyéb okok előzték meg, miket a mint én az illetők javára elhallgatók: jó lett volna nekik nem említeni. Azon állítás, hogy egy szabad választás következtébeni mellőztetés erkölcsi halál lenne valakire nézve, oly absurdum, mely nem érdemel reflexiót. Lehetlen, hogy az önbekeről oly magas fogalommal s élénk érzéssel bíró főjegyző ur, védőjének e felfogásban osztozzék. Hogy a szabad választást családi tekintetnél fogva kívánja valaki gátolni, hallatlan dolog. A mi püspöki hivatalunknál nem a Levi vagy Brahma a nemzetiségből származás a fő criterion, nem is az, hogy valakinek családja kisebb nagyobb jóllétben élhessen, hanem az, hogy a választott arra legalkalmasabb legyen, és hogy mindenekfelett a vallás érdekeinek nyujtsa a lehető kezeségeket. Az észrevétel írója azt is mondja, hogy a főjegyző ur az anyaszentegyházért és köznépért vesztett el, hogy kisebb indokok, hibák miatt martyrságra jutott. Itt ismét hivalkoznom kell a fennebbi mondatokra. Ez expectoratiót is alig hiszem, hogy az illető, a védőnek megköszönje. Egyéb-iránt ha elveszett, szívből sajnálom, s ohajtom, hogy ismét megtaláljuk mi, s megtalálja maga magát. Legsúlyosabb állítás azonban az észrevétel írójának az, a mi a zsinatra nézve a leggonoszabb és igazságtalanabb insinuatit foglalja magában: mintha a kérdéses választás vallásos fanatizmus műve volna, s ez által a közlebbi évtizedekben zsinati kezdett vallásos türelmetlenség felkeltett volna. Előbbi cikkemben s fennebbi a cikk során is érintett indokok szükségfelelté teszik azon vád elhárítását vagy czáfolatát, megczáfolja az maga magát. Cikkíró első, ki minket ily váddal illett az emberi emlékezet óta. Jó, hogy erkölcsi leletlenség a mit beszél. Egyéb-iránt is catholikus testvéreink irányában csak akkor lenne a mi választásunk praedjudicium, ha vagy új püspökünk valami rendkívül orthodox unitárius lenne, a mi teljeséggel nem, mivel a legnagyobb részben catholikus Caszinó választotta könyvtárnokának két tizeddel ezelőtt, s a szintgy catholikusokból álló Akademia saját tagjának; különben is minden vallásuakkal a legszebb viszonyban s becsülve élt eddig, s hiszszük, fog élni ezután is; vagy pedig úgy, ha a tisztelt főjegyző ur mint valósággal catholikus, vagy mint kitünőleg catholikus érzelmi unitárius lett volna elmélőzve. Ámde az nem volt, mert védője vallásunk bajnokának nevezi, s mi is olyannak ismerjük, — de másfelől annyira orthodoxnak tünteti fel magát azon a védelmi cikkben levő állítása által, mely szerint fiáról szólván, annak catholikus s levését borzasztó dolognak mondja, hogy egyebeken kívül éppen ez is lehetett egyik indok a többség meg nem nyertetésére. Mi nemcsak hogy nem tartjuk borzasztónak, ha valakinek vallási meggyőződése alapos okok nyomán változik, sőt éppen természetesen látjuk s vallásunk származását s létét egyenesen ezen elvnek köszönhetjük. A főjegyző ur fiának átélése pedig annyival kevésbé vettük zökön, mivel mi néhai áldott emlékeztü catholikus püspök Kovács Miklóssal tartunk, a ki, midőn egy reformatus ember áttéréséről értesítették, azt felelte: Nem örvendek neki edes fiam, egy cseppet sem! A rozsz Calvinistából soha sem lesz jó Pápiasta!

Mihezképest észrevételírónak ezen két utósó méltatlan, igazságtalan és rozsz szándéku gyanúsítását, sőt hamis vádaskodását részemről — mint választó magamtól és a kik egy nőttem voltam — határozottan elutasítván, a gondatlannal kiejtett szókért egyháznak elnézését kérem, meg levén győződve, hogy midőn azokat papirra tettem, háborgó indulataim miatt nem tudták mit cselekesznek.

Egy zsinati tag.

**Hnyadmegyének julius 8-ki közgyűlését követett bizottmányi gyűlése.** — A közgyűlés e szerint fel lévén függesztve, még az nap délután főispán ő mlsza más napra bizottmányi gyűlést bídretett, egybehíván a folyó április 25-ken alakított bizottmányi tagjait. E bizottmányi gyűlés folyó hó 9-én meg is tartott és a tegnapi nap bejelentett óvás beadottát. Mely mielőtt tárgyalás alá jött volna a mlsz főispán ur élénk színekkel esztelöl erőteljes beszédében azon való fájdalmát, hogy midőn egész törekvése volt a törvények tisztelben tartásával a megye állandó bekesését fenntartani, a jogegyenlőség elvének alkalmazásával a román elem vezetőit megnyugtató a magyar nemzet törekvései tisztaságáról, mindezek dacára is kénytelen a benne helyezett bizalom lazulását tapasztalni, s ha ezen óvás valósággal erre czéloztatnék, az ily czélozást ünnepelesen visszautasítja; felkérvén ovakodókat, sziveskednének az óvás valódi czélját őszintén bevallani. Főispán őmlsának e nyilatkozatára a bizottmányi gyűlés tagjait egyen-egyen egy inepélyes komolyság futotta át, mintha mindenike azon igyekezett volna, hogy a felhozott bizalmatlansági gondolat megczáfolására mentől keményebb szavakat találjon; azonban ezen kis idősziaki belső nyugtalanságot félbeszakasztá Bethlen Olivér gróf, ki szokott higgadtsággal, de sok jelentőségi szavakban az óvást aláírtak nevében főispán ő mlsza iránt teljes bizalmat nyilvánított, kimondá: hogy főispán ő mlsza akarata és kivelti módjának tisztasága felől mindnyájokban oly tiszta a megnyugvás, hogy azt kétségbe hozni valóban önmeggyőződésük elleni hibának tartanák és felkéri, hogy ez óvást ne tekintse másnak, mint jogfentartásának arra nézve, hogy a közgyűlés felfüggesztése annak teendőjét illetőleg nem bevégzett tény, és hogy ez az óvás nyomán azonnal tovább folytattathassék és a főispán által előterjesztett névsor felett szavazat után határozahasson, mibelyt az április 25-ki bizottmány, vagy ennek törvényes jogossága kétség alá hozatik, e nyilvánítás az óvást aláírtak közakarattal magokévá tették, rajta főispán ő mlsza is megnyugodott, és kevés az óvás alaki és lényegi jogossága felett folyt szóváltás után az óvás jegyzőkönyvébe vétele elhatározatott.

Ezután lényegileg igen fontos két indítvány tétetett:

egyike Barcsai László által azírat, hogy a nép a korszerű kérdések valódi czélja felől világosíttassék fel; ezáltal remélhető levén a naponkénti félrevezetések ellensúlyozása; mely elfogadtatott, a bizottmány minden tagja e czélra munkálni erkölcsi kötelességének ismerni. Másik gr. Bethlen Olivér által, egy a nemzetiségi igények kielégítése tárgyában a honatyákhoz teendő feliratot illetőleg, kinyilatkoztatandó e megének a szentesített törvényekhez ragaszkodását és azon kérélmét, hogy a jelen aggasztó bizonytalanság megszüntetésére igyekezzenek a hongyülés kiegészítését eszközölni, mely felirat foglaljon magába hálanyilatkozatot a felett, hogy a nemzetiségi kérdések megoldása tárgyábani tervkészítésre bizottmányi rendeltetett és azon ohajást fejezze ki, bárha e bizottmány oly javaslatot tenne le a ház asztalára, mely minden népfajok jogos kívánalmait kielégítse s biztosítsa. Ez indítvány elvileg elfogadtatott és a felirat szerkesztésére bizottmány nevezetett. Mint curiosum nem hagyhatom említetlen, hogy ez ellen a jegyzőkönyv felolvasásakor egy román, az egész román nemzet nevében óvást jelentett be.

Ezekután több főkörmányszéki rendeletek olvastattak fel, jelesen az adó szorgalmazását, a belyegjegyek használatát, néhány hátralékban maradt újonez állítását tárgyzók, melyekre határozatokat: az adó illetőleg Makrai László indítványára egy felirat készítése, melyben a fejedelem megkérné, hogy mintán az ország alkotmányos jogai a pragmatica sanctio értelmében idegen befolyástól menten önállólag gyakorlándók, méltóztassék a magyar királyi jogokban való beavatkozástól az osztrák császár minisztereit eltiltani s az adó alkotmányos uton állítani meg, a jelenben követeltnék megfizetésétől a népet, mint egyebíránt is elszegényedetett, feloldozni. A többiek alkotmányelleneseknek tekintetvén, mintán az 1791-ki 8 dik t. cikk törvényhozási uton kormányzatásunkat biztosítja, megkérnéni határozatott a felséges kir. főkörmányszék arra, hogy ily törvényt sértő dolgokbani segédkezéstől a megyét megkímélni méltóztassék.

Végül megjegyzem azt, hogy a román polgártársak részéről kinevezetve lévő 80 bizottmányi tag közül a közgyűlés után tartott bizottmányi üléseken alig 4-5 jelent meg; minek okát azon passiv eljárásban helyezem, melylyel ellenhatást kívánnak gyakorolni a bizottmány határozataira. Egy bizottmányi tag.

### A szebenszéki románok kérvénye császár ő Felségéhez.

(Vége.)

Felséged azon szabályozó pontok közvetlen alkalmazását nem rendelte; Felséged ellenkezőleg kifejezetten azt parancsolta, hogy már a jelen szervezésnél is tekintet legyen az eddigi törvények szerint nem jogosított nemzetiségekre. Ha az ispán ur Felséged parancsának egyik részét végrehajtotta, nem volt neki szabad, a másik részét tekintetbe nem venni. Különben is az ispán ur nem vonakodott a szabályozó radelet más pontjaitól eltérni.

Hogy több egyént lehessen elhelyeztetni s tanácsossá tenni, a közönség tagjainak a szabályozó pontokban megállított számát 100-ról 120-ra emelték s az erre jogosultságot senki sem vonta kétségbe: mennyivel több oka leendett ispán urnak, egy vagy más oly változtatást eszközölni, mi által Felségednek kifejezett radeletét teljesítette, s a mi különben is szerény kívánatainkat kielégítette volna; vagy ha ugy vélekedett, hogy ezt a szabályozó pontok fentartása mellett nem teheti, további utasításokat kellett volna kérnie felsőbb helyről.

Mivel pedig az értelem és természeti jog követelmei előtt a legegyszerűbb pártszellem sem hunhatja be szemét, s mivel a román többségen elkövetett jogsértés azoknak is feltűnik, kik azt okozták, egy oly eszközhez kívánnak nyulni, mely Szebenységben a szászoknak többség szerinti túnyomosságát biztosítani, s a történetekre a jog belyegét fogná nyomni.

Az 1846-ig Szelistye és Talmács székekhez tartozott csupa románlakt helységeket 30 mérföldnyi területtel ki akarják szakasztani Szebenységéből és vármegyei igazgatás alá adni.

Eltekintve attól, hogy ezen helységek századok óta Szebenységhez tartoztak, eltekintve, hogy ezt már földrajzi fekvésük is kívánja, mivel Szebenváros közvetlen közelében fekszenek s mindennemű forgalmi összeköttetései vannak a szászfölddel, míg Alsófejmegye főhelye, hová csatolni akarják, 10-15 mérföldre fekszik; eltekintve attól, hogy ezen helységek mindig a fundus regius törvényhozásában vettek részt; eltekintve attól, hogy éppen maga a szebeni közönség többször tiltakozott ezen helységeknek Szebenységéből kizakasztása ellen; eltekintve attól, hogy az erdélyi ud. kancellária oly intézkedéseket tett, melyek következtében ezen helységeknek a jelen szervezés alkalmával Szebenységnek kell maradniuk: a szebeni közönség most éppen ezen érintkezések ellen tesz óvást s magát százados jogainkkal, a méltányosság minden kívánalmával és saját előbbi tiltakozásaival helyezi ellenmondásba.

Felség! Az egyenjogúság elve, melyet Felséged a nagy haza szervezésében alapelvvel méltóztatott nyilvánítani, a fundus regius s jelesen Szebenység jelen szervezésekor lábbal tiportatott.

Bizalomteljesen reméljük, hogy Felséged atyai gondosságánál fogva legkegyelmesebben rendelkezni méltóztatik, hogy az egyenjogúság kimondott igéje testté váljék; reméljük, nem fogja eltérni Felséged, hogy a törvényesség kétértelmű ürtügye alatt egy mindig hű s Felséged érdekében mindig áldozatkész nemzet elnyomások, politikai jogaitól megfosztassék s a középkori elbutítás állapotába visszazordtassék.

Kérjük azért Felségedet, méltóztassék legkegyelmesebben 1) a Szebenységben a román érdekek teljes melőzésével keresztülvitt választást megsemmisíteni; 2) egy új az egyenjogúság elve szerint végbeviendő választásnak megfelelő radeleteket bocsátani; 3) méltóztassék Felséged Szelistye és Talmács fűszékek helységeinek Szebenységéből, a



mi jogaink- és szokásainkkal ellenkező kiszakasztását legkegyelmesebben megakadályozni.

Felségednek legalázatosabb alattvalói  
a s z e b e n i r o m á n o k.  
Szeben, jul. 1. 1861.

### Horvát országgyűlés.

A július 16-ki ülésében a központi bizottmány felelt részletes vitában elfogadják Perkovacz e módosítványát: „Semmi esetben sem hajlandó a hármaskiráltság azon jogából, melyek szerint a politikai, cultus s közoktatási ügyekben, s különösen az igazság s a különös törvénykezési ügyben a legfelsőbb kormányzat őt illeti, valamint engedni vagy megszüntetni.” E módosítvány ellen Baltics és Kvaternik kikelnek.

Kristianovics azt akarja, hogy azon követelmény is fejtessék ki, miszerint a magyarok mondják ki a Magyarhonban levő összes nemzetiségek egyenjóságát, ez ellen Vonesina és Vrbancsics beszélnek.

Stojanovics azt indítványozza, hogy a középponti bizottmány elfogadott indítványa a magyar országgyűlésnek küldessék át. Mrazovics egy bizottmány alakítását kéri, mely az átküldendő okmányt végképen dolgozza ki. E bizottmányba Mazuranics, Raeski, Vonesina és Veber jelöltek ki. Mazuranics Stojanovicsal nincs hason véleményben, s azt akarja, hogy ez országgyűlési cikket in kabó oda kellene küldeni, honnan a tárgyalás megkezdésére felszólítás jött. Vrbancsics Stojanovics mellett szól.

Mrazovics a kir. proposíciók s a bánozh intezett kézirát felolvasását kívánja, mert úgy tetszik neki, hogy e két okmány között ellentmondás van. A jegyző az eredeti okmányokért megy.

Ez alatt szöbe jön a kilépett országgyűlési tagoknak a bánozh intezett irata. Vranicsay e kilépést törvénytelen, az egész nemzetet megsértő ténynek mondja. Ily értelemben azt indítványozza, hogy az országgyűlés nyilatkoztassa ki, miszerint: 1) a mágánok kilépését örvendtes tudomásul veszi; 2) az illető kerületekben új választások rendeztessenek el; 3) a főispánok szőlítassak fel, hogy 8 nap alatt az országgyűlésen jelenjenek meg, máséknét méltóságukról lemondottaknak tekintetnek; 4) az örökös főispányság eltöröltessék. Ez ügyben többen beszélnek, s jelesen Zuvics. Ez utóbbi azt reményli, hogy a zágrábi képviselők ismét elfoglalják helyeiket, valamint a posegai és varasdi képviselők is, kikről azt hiszi, hogy csak főispányai iránti tekintetből hagyták el az országgyűlést. A főispányokat illetőleg ellenkező véleményben van, miért is arra szavaz, hogy a 8 nap után keressék meg a bán, hogy az udv. dikasterium után más főispányok kineveztetését ő Felségétől eszközölje ki. Ez alatt elhozzák a kért okmányokat és hosszabb vita után elhatározzák, hogy mind a király ő Felsége, mind a magyar országgyűlés elé terjesztik a kérdéses országgyűlési határozatot.

A július 17-ki ülésben mintán a határvörvidéki intézmény eltörölése, s a Dráva szabályozása iránt beadott kérvények felolvasattak s illető bizottmányokhoz utasítottak, a kilépések felelti heves és sértetésekkel teljes vita után Vranicsay módosítványt elfogadtatott s az országgyűlés elhatározta: 1) a főrendeknek az országgyűlésből kilépése tudomásul vétetik; 2) a kilépett népképviselők felszólítandók, hogy nyolc nap alatt visszatérjenek, különben új választás rendeltek; 3) a főispánoknak, kik eltávoloztak, pedig költességük szerint részt kellene venniük az országgyűlésben, felszólítandók, nyolc nap alatt jelenjenek meg, ellenkező esetben az országgyűlés felteszi róluk, hogy méltóságukról lemondottak.

### KÜLÖNFÉLÉK.

— A kolozsvári postaállomásra érkezett egy Kolozsmegye főjegyzőségéhez címzett hivatalos levél, mely azonban több forint postabér lefizetése előtt, nem szolgáltat ki. Egy bizonyos szék tisztségétől egy tiszteletbeli főjegyzőhöz érkezett a kolozsvári postára egy másik hivatalos levél; címzés, lepecsételése, maga az ügy, minden hivatalos és a kolozsvári postahivatal ezt is csak 4 ft 70 kr vitelbér lefizetése után szolgáltatja ki. Igen ohajtható volna köztudomásra hozni, vajon a postaigazgatásnak van-e, mikorról és minő utasítása van aziránt, hogy a törvényhatóságok hasonló hivatalos küldeményeit postadíj alá esőnek tekintse, s ha nincs, mi az oka ezen pár nap alatt már ismétlődött tévedésnek!?

— Hiteles kútforrásból értesültünk, miszerint az újra szervezett tartományi főszámvevő hivatal személyzetének fizetése, a bécsi pénzügyminiszteriumtól azon okból tagadtatott meg, mivel Erdélyben már létez egy számvevő hivatal, kétfőnek fizetésével az állampénztárt nem lehet terhelni. Vagy osztassék ezt a Szebenben székelő Stats-Buchhaltung, vagy pedig állítsák vissza a tartományi pénztárt, melyből ez előtt is fiztetett.

— A horvát országgyűlésből kilépett hazafiak közül gr. Jankovics, Erdődy és Jellachich küldöttségileg Bécsbe mentek s folyó 19-kén voltak bejelentve kihallgatásra ő Felségénél.

Az európai béke tartósságában hit nevezetes tanujelének veszik, hogy a trieszti kikötőben 2 frigat, 2 corvette s több kisebb hadi gőzös leszereltetett s a hajóparancsnokok közül is többen disponibilitásba helyeztetek.

— Megjelent és beküldetett hozzánk „A magyar honi történehez az törvényi vázolata” kiadták Kovács Pál jogtudor és dorozsmai plébános és Kovács Sándor. Szeged 1861 Burger Zsigmond tulajdon. A munka a vészörvetségtől 1848-ig hozza le törvényeinek keletkezésének történetét s tartalmuk rövid vázlatát, gondos critical felvilágosításokkal kísérve; végén törvénytudományi műszótárral, melyben a latin műszavak nemcsak egyszerűen átfordítva, hanem magyarázva is vannak; és egy táblázattal, melyben 848-tól fogva 1848-ig tartott 255 országgyűlésnek helye, ideje és száma van kijelölve. Korszerűségét szükség-e

mutogatnunk, most midőn alkotmányunkkal együtt nemzeti létünknek is megvédése annyira feltételezi törvényeink, törvényi jogunk ismeretét. Vajda Lászlónak kizárólag Erdélyre vonatkozó munkáján kívül, tudtukra ez az első analló magyar jogtörténelmi mű, magyar nyelven. A kiállítás csinos, a fővárosi sajtónak sem válnék szégyenére. Kolozsvárt Stein János könyvkereskedésében kapható. Ára 1 ft 60 kr.

— Szintén érdekes irodalmi újdonság „Az orosz interventio Magyarországon” irta gr. Teleki László. Pest 1861. Kiadja Geibel Armin. Idéztük nagy hazánkia e munkát 1846 ben, mint magyar követ a francia köztársasági kormánytól, német nyelven. A bekövetkezett muszka beavatkozás akkor még csak valószínű kilátásban volt s szerzőnk látnoki tehetséggel ellenzi az orosz hagyományos politikának Ausztria érdekeire nézve káros befolyását, mit az azóta lefolyt időszak is nagy mértékben igazolt. A füzet csak 36 lap nagy nyolczdarabban. Ára ?

— A „Kronst. Ztg.” közlelbi számában egy tájékoztatót vetve a magyar ügy legújabb fordulatára, többi közt így szól: „A legjobb, mit a dolgok jelen állásában tehetünk, véleményünk szerint, nyugodtan bevárni, a mi jönni fog. De nekünk ma is sürgetőleg kell kiáltanunk: óvjátok meg a békét egymás között, ne legyenek császáriabak urakok és császárotoknál s emlékezzetek az unioesküre, melyet atyáink esküdtek. Hűség a császárhoz, de hűség az alkotmányhoz is, egyedül ez szolgálhat békességünkre.” Aranyzavak egy erdélyi szász lap hasábjain.

— A budai népszínház építésének megszüntetéséről hír tévedésen alapult. Ellenkezőleg, az építés legnagyobb erőlyel foly s lélekemelő látni, mint versenyez az ikerváros közönségének minden osztálya közvetlen részt venni az építési munkában.

— Néhai osztrák pénzügyminiszter b. Bruch családja nagyszerű márványszobrot állított az elhunyt sirjára. A halhatanságra is sok út vezet.

Igazítás. A „Kolozsvári Közlöny” utóbbi 110-dik száma 446-dik lapja 3-dik rovatán a tordemagyeri képviselő bizottmány 27-dik üléséről tett tudósítás vége felé ez áll: „Mert miként a főispán b. Bánfi János előadására megjegyezte: a nagyobb birtokok tulajdonosaira, a népre hátrahátról s t. b. Ezen értelemzavaró sajtoliba következőleg igazított: „Mert miként a főispán b. Bánfi János előadására megjegyezte: a nagyobb birtokok tulajdonosai lévén adóterestekben, az ezekre küldött adóexecutioból folyó károkok fedezése a népet terhelné, ez pedig a reactio armánykodásának a tömegnek bőv anyagot nyújtana.”

### POLITIKAI HIREK.

— Pesten felállítandó angol konsulság kérdése az angol alsóház f. hó 16-iki ülésében újból tárgyalás alá került. A derék Mr. Duncombe indítványozta, hogy e czélból a királynéhoz felirat intéztessek, s indítványát, a „Times” szerint következő indokokkal támogatta: „Ezen városnak, mint beviteli kereskedelmi piacnak helyzete sokat változott, mióta az 1856-diki párisi congressus intézkedése folytán a hajózás szabadabbá lön. Ö régebben egy más alkalommal azon kérdést intézte az államtitkárhoz, ha szándékozik-e Pesten ügynökséget állítani be és a válasz a volt, hogy e városban szükség volna egy consult tartani. A nemes lord egyszerűen azt is elismerte akkor, hogy Dunlop Ausztria kívánatára hivatott vissza Pestről; de azon tény, hogy Dunlop ur ottan hét hóig tartozkodott, elegendő bizonyosságot szolgáltat arra, hogy köztünk és a világ ama része közt egy diplomatiai ügynökség tartása szükséges. Dunlop a bécsi követtség által, melyhez tartozott, a kormány kívánatára küldeték Pestre a végett, hogy a magyarországi ügyekről közleményeket küldjön, s ottani hivatalokozása ezen ideje alatt nemcsak mindenkinek tiszteletét megnyerte, a kívül megismerkedett, hanem a leghelettebb tudósításokat is szolgáltatja, a melyeket Ausztria nem jó szemmel nézett, miután tartott tőle, hogy azok a magyar alattvalók iránti magavisellete iránt nálunk rossz benyomást tehetnek. Akárhogy s mint, de ezen intézkedés fontos volt, a mint a tisztelt tagok elismerendik, ha tudtukra hozatik, hogy Pest és Buda, melyeket csak egy folyó választ el, mint p. o. Southwarkot és London-Cityt, egy várost képeznek, s a lakosság száma mintegy 200,000. Pestnek van egy kereskedelmi kamrája és számtalan gőzhajója; míg szónok régebbi statisztikai adatokból tudja, hogy ezen város lakossága, mely 1780-ban csak 13,000 lelket tett, 1800-ban már 30,000-re hágott, 1850-ben 83,000 s 1857-ben 136,000-et tett. Buda, mely a folyam másik partján fekszik csekélyebb népességgel bír. Daczára a piacz fontosságának, nincs ottan consulum. A legközelebbi t. i. a galaczi ügynökség 300 mfd távolaságra van. S hogy ez miért van így, szónok meg nem foghatja, kivált ha megdondolja, hogy az angol ügynökségek hogyan vannak az egész világon elszórva. Mirevaló p. o. Jaffában egy consul, s miért mellőztessék az Pesten, ez szót előtt megmagyarázhatlan. Ö minden esetekre nézve biztosítja a hazát, hogy jelen indítványát nem csupán pesti számos lakók, hanem britt alattvalók kívánatára teszi, a kik ottan kereskedést üznek. — A nemes lord Dunlop visszahívatasának okával valóban azon körülményt hozta fel, hogy nem kívánatos Magyarországon levő bármely pártnak biztatosokat adni (Lord John Russell: „En csak az osztrák versiot hoztam fel.”) De nem kérdés-e meg az osztrák kormányt, ha van-e valaki Magyarországon, a ki nem elégületlen? A magyar országgyűlés ősi jogainak és alkotmányának visszaszerzésére törekszik. Magyarország 1848-diki törvényeinek visszaállítását kívánja, s azokból a legkisebb pontra nézve se fog engedni, míg Ausztria e kedvezményt megvonja. Meglehet, hogy Magyarország a jelen pillanatban barátai békére intő tanácsait követi, de készen lehetünk arra, hogy nem meszsze a nap, midőn a magyar kérdés ismét megjelenik Európa előtt, s azt nagy nehézségekbe bonyolítandja. Szónok egy előbbi este azt kérde, vajjon a bécsi angol követ tanácsolta-e az osztrák császárnak azt, hogy a magyar országgyűlés feliratát ne fogadja el addig, míg annak czímében a császár nem ismeretlik el Magyarország királyának. A nemes lord

a kormány élin azt felelé, hogy e hírből szó se igaz. Reméli, hogy a külügyminiszter, ki a mult este nem volt helyén, bizonyíthatja azon állítást, hogy semmi alapja sincs azon hírek, mintha a magyar leirat Bécsből az angol kormány beavatkozása folytán küldetett volna vissza. De, úgy hiszi, itt tévedés van. Azon hírek, mintha e tárgyban Anglia részéről beavatkozás történt volna, Párisban hitelt adtak, úgy szintén Turinban, és azt Bécsben nem tagadták. Ö fel van hatalmazva kinyilatkoztatni, hogy a magyar népnek semmi se volna kedvesebb, mint ha egy angol consulság Pesten leendő felállítását által valamely diplomatiai összeköttetés eszközöltetnék. A dunai gőzösök nagy részénél jelenleg angol mérnökök vannak alkalmazva. Ezen britt alattvalók jóval biztosabban éreznék magukat, ha Pesten egy consul volna, a kihez szükség esetében fordulhassanak. Minden, úgy politikai, mint kereskedelmi tekintetben szükséges Pesten egy consul. Meg van győződve, hogy mind inkább bebizonyul, mily szükséges egy ily ügynökségi képviseltetés a nagy, s hatalmas felvirágzó, fontos városban!

— Lord John Russell ezen indítványt illetőleg röviden csak azt feleli, hogy eddig elő neki senki sem mondta, miszerint Pesten egy consulság felállítására szükséges; de a mostani viszonyok legkevésbé alkalmasak erre nézve. Erre Duncombe Haddidd által támogatott indítványát visszavonja. Layard megjegyzi még, hogy igen tisztelt indítványtevő barátja azon téves hitben látszik lenni, miszerint egy consulum felállítására Pesten egyedül lord Russellől függ. De ez nem így van. Előbb erre az osztrák kormány beleegyezését kellene megnyerni. Ez utóbbi mindenesetre hibát követett el, hogy Dunlop visszahívatasát sürgette; mert hiszen csak mégis jobb lett volna, ha az angol kormány a magyarországi dolgok állása felől hiteles tudósítások nyomán meggyőződhetett volna, míg most nem hiteles tudósításokra kénytelen támaszkodni.

— A „Allg. Ztg.” és a „Kreizeitung”, ez a két elfogott barátja (?) a magyarnak, ha lehet a „Vaterland” pápaszemének hinni, 17-dikéről azt a tudósítást közli, hogy az olaszországi magyar legio körülbelül 1500 emberből áll, de köztük szörnyű rakonczatlanság uralkodik, a mi nem is esoda, mert hiszen az egész csöcselék nép; előbbi parancsnokaik Alessandriában fogházban ülnek, s Vetter beadt lemondását. Notabene ez a „csöcselék nép” a híres volturnói csatánál oly „rakonczatlannul” viselte magát, hogy egyenest az ellenség ágyúira rohanva, azokat elfoglalta, s e csata megnyerésére döntőleg hatott, most is oly rakonczatlannul, hogy a bourbon-rablóknak Nápolyban nem hagy békét.

— Türr bábornok fürdőkről elkörtülván, Bixioval és Medicivel tanácskozást tartott Milanóban.

— Turinból, jul. 20-ikáról írják: Nem igaz, hogy Garibaldi Caprerát elhagyta volna. Még nincs is éppen ideje!

— A francia császár hg. Czartoryszki Ádám halálának első híre a megdolgolt fiaiak azonnal kifejezte részvétét e vesztés miatt, mely őket érte.

— A francia császár egészségi állapotáról a hírek kedvezők.

— Paris, jul. 19. A mai „Moniteur” egy rendeletet hoz, mely a matrőzujonezozat szabályozza s a kiszolgált öreg matrőzok ismét toborzásra jutalmat tűz ki. A moszkvai herceg Baden-Badenbe küldetett, hogy a király a merénylet előli meneküléseért szerencsétlenesse.

— Az „Indep.” madridi levelezője szerint a spanyolországi fölkelésnek utóbbi időkben 10,000 részese lett volna. Madridban féltek attól, hogy 7-én Saragossában fog a lázadás kiútni. Ki van adva a miniszteri rendelet, hogy különösen üldöztessenek a „tudományos társulatok”, mert e társulatok csak ürügy gyanánt használnak más cizmeket forradalmi czéljaikra! Minden valamire való gondolkozó ember megbotránkozik ezen általánossá kimonodott vád miatt.

— A turini hírlap velencei levelezőjének tudósítása szerint Peschiera közelében új vármevek építéséhez fogtak. Pasiengo felé szintén új erődk emeltetnek. Jelenleg Olaszországban 168,000 emberből álló négy osztrák hadtest állomásoz. A veronai helyőrség 15,000 ember.

— A félhivatalos „Opinion” egy „Ausztria és Spanyolország feliratú cikkében a zürichi szerződést halva születetnek mondja.

— A bourbon-hősök jellemzésére a „Siccle” egyebek közt kiemeli, hogy néhány nap előtt egy 150 tagból álló banda kére kerített Monteforte közelében egy Párisi nevű gazdag, s mintegy 80 éves földesurat. A bandák rejtek helyökbé huzozták az öregot, s követet küldöttek családjához, hogy készek 2000 ducatit kiadni. De a család nem küldetett többet 200 ducatinnal. A bandák ezt nem fogadták el, hanem az öregnek mind a két fület levágták, s azal a fenyegetéssel küldték a családhoz, hogy a foglyot darabokra vagdalják, ha a 2000 ducatit azonnal le nem fizetik. A család sietett a pénzt elküldeni, de a szabadságát visszanyert öreg csakhamar megött a fájdalom miatt.

— A francia császár megtört irt a porosz királynak, üdvözlölvén őt, hogy az ellene intézett merénylet nem sikerült. Ezenkívül, mint hírlík, a császárnak egy hadsége utazik Németországba, a császárnak a porosz királyhoz sajátkezűleg irt levelével.

— Benedettinek turini francia követé lett kineveztetésével az olaszok nagyon meg vannak elégedve. A „Sombardo” szerint valódi lelkesedéssel fogadtatott. Benedetti ur 1856-ban a párisi congressuson titkár volt s Azour gróf benne az olasz ügy buzgó barátját találta fel. Azóta a két államférfiu közt szoros viszony állott fenn. B. corsicai születés s egyike azon keveseknek, a kiket III. Napoleon bizalmával ajándékoz meg. Kineveztetése tehát egyik legbiztosabb zálog aziránt, hogy a francia és olasz kormány európai bonyodalmak esetében a legteljesebb egyetértéssel kíván működni.

— A keresztény Daud pasa 12-dikén avattatott fel Deir-el-kámaiban libanoni kormányzóvá. Helyébe a török birodalmi telegrafok kormányzójaúl szintén egy keresztény és pedig katolikus, Fráma-Puszsa-effendi nevezetett ki. Paulaki Muszurusz, ki a belügyminiszteri hivatalban matibba tététt, hasonlóképp keresztény.



— Nápolyi újabb hírek megnyugtatóbbak.  
— A pápa jobban van.  
— A Mirés-féle perben elmarasztalt gróf Siméon főbbbezte ítéletét. Maga Mirés 16-án még nem jelentette főbbbezzési szándékát.  
— Chinából érkezett hírek szerint várható, hogy a „mennyei birodalom” császára ma holnap a halálának karja által elragadtatik az ő földi birodalmából. Halála esetén 9 éves fia fog a trónra lépni.

**Ujabb.** — A „Lloyd” írja jul. 22-ről, hogy a kir. leirattal együtt az országbírói értekezlet munkálata is leérkezett országbírói önműsége kezébe, minden változtatás nélkül helybenhagyva.

— Ő Felsége a következő legfels. kéziratot bocsátotta ki: „Kedves gróf Eszterházy! Én önt miniszteremmé nevezem ki, s azon esetre, ha önt ez állásról kegyelmesen felfentem, a diplomatai szolgálatba visszaléphetés fentartatik.” Ezen kikötés, jegyzi meg a „P. N.”, valamint gr. Forgács azon előrelátása, hogy a csehországi helytartóságot hat hétig fentartja magának, gyaníttatja, hogy az illetők maguk sem bíznak állásuk állandóságában.

— A „Fortschritt” jul. 21-ki számában a Reichsrathra nézve írja: „A követek kamarájának jobb oldalán a magyar válaszeleirat eldöntése óta ismét a kilépés kérdése felett tanácskoznak. A lengyelek, s a cseh követek közül nyolczan kilépéssel fenyegetőznek.

— Bécs, jul. 22 délbén. A királyi leirat itt csak olnap fog felolvastatni.

— Páris, jul. 20. A „Moniteur” jelenti: Az új kötelezvények kibocsátásánál 4,693,814 darab iratott alá. Egy ilyen eredmény a császárhoz bizalomnak feltűnő nyilvánítása.

— Turin, jul. 20. Cialdini 15,000 nemzetőri önkéntes besorozását parancsolá meg. Számos garibaldi-anus tisztek fogadtak el parancsnoki állomásokat. A rablók Montefalconenál megsemmisítettek.

— New-York, jul. 11. Davis, Washington küldöttje, válasz nélkül visszatért. A senatus 500,000 embert, s 500 millió dollárt szavazott. Charthagonál ütközet volt. 1200 foederalista 3000 separatista által megvertelet.

— London, jul. 22. A hétfői „Times” szerint Lewis hadügyminiszter, Grey György belügyminiszter, Cardwell Lencaster hercegség kancellárjává és Fortesaux Irhon főtitkárává nevezetelt ki.

— Londonból azon hír érkezett Bécsbe, hogy Napoleon császár hat hétig úgy yfürdőzés végett Karlsbadba fog menni.

— A turini „Armonia” írja: „Ugy hisszük, azon időszak, mire nézve Garibaldi Cavournak szavát adta volt, pár hét alatt eltelik. A magyar vezérek folytonos közlekedésben állanak vele, s szeptember hót jelölik ki, midőn az ők forradalmuknak kezdődni kell. Magyar követek utaztak titkon Turinba, Londonba s Konstantinápolyba, s mindez a közelebbi kitörés előjele gyanánt tekinthető.”

### Nyilttér.\*

Jelen év Szent-György hava végén, midőn a régóta nélkülözött alkotmányos lét visszafoglalva örömrában usznánk, a zavart használok kis sergéből, egy pár egyén, megki-ért a személyes bosszúvágy kielégítését; — nem intozván legszentebb kincsemet, hazafiai érzelmemet, melyet véres harcokban állhatatos kitartással — a szentügy aránti életáldozó készséggel tenusíték alattomosan bujtoztatással gyanusítani.

Tudván, hogy a rágalom mestersége kislelűek tulajdona, melytől a tiszta jellem undorodik, és tudva azt is, hogy az ilyenek sötétbe járnak prédáik után, mint a denevérek, a tiszta fény vaktságot okoz nekik, a rendkívüli helyzetet még önvédelemre se kívánám felhasználni.

\* E rovat alatti közleményért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Most midőn az érzelmek hullámjai esendűsödtek s rendezőbb mozgalmak állt elő, az irigység szülte fondorkodást igazság érzem fegyverével utasítom vissza, s bátran hivaokozom tettemre, melyek mindenben hazafiasok, eljárásomra melyek nem csak népszerűek hanem jogosok, nyilvánkozatomra, melyek mindég őszinték és a méltányosság alkalmazásának bü talmácsolói valának.

Én tehát ezekre támaszkodva, h. kardosonfalvi Pünkösdi Mozes ur alattomos vádaskodását, minek után a írásbeli felszólításomra tett, kezemenl lévő ugyan írásbeli ígéretét, miszerint három napok alatt azon rágalom honnani származását, mintha én a volt urbíresket bujtogtattam volna, — velem tudni fogja, — bé nem váltotta, sőt annak két hónapok alatt se tett elégít, — tőle származott koholmányok, irigység szülte fondorkodásnak nyilvánítom, és ezen rossz magzatot méltó atyjához szilárdul visszatartom.

Hasonlóképpen ennek testvére Pünkösdi Pál ur gyanusítását is, mely szerint az általam, mint vállalkozó által épített hidhoz a községek ingyen fat adtak volna, hazugságnak, alapalanak nyilvánítom, és hivatkozom az illető községre.

A szellemi erőt könnyű megmérhetni, mert a mily mértékben a bosszúvágy és ingerkedés hajlam hég, azon mértékben súlydott a szellemi erő; — vagy más szavakkal a bosszúvágy — rágalom, csak a gyenge szellemek tulajdona.

A tiszta férfias jellem nem üz játékot a becs lettel és adott szóval, azt csak könnyelműek tehetik.

Önvédelemre kényszerítetvén, tartoztam ezen nyilatkozattal hazafiasáremnek, lecsületesnek és volt honvédtiszti állásomnak, ezeknek jogtalan megtámadás ellen igazságom érzetében védelmet szerezni, és egyszersmind kinyilatkoztatni, hogy becsüle em sédtől lovagias elégtételre bármikor készen találandnak.

Ellencim morális gyengeségét, jelenleg valódi szerénységből nem érintem, de ha lényyszerűnek a világ ítélőszéke előtárom; nem éven ellenem, ha újból megtámadatom, de nem gyanúsítás, hanem meg nem czafolható tényekkel, és én lelki nyugalommal várhatom a megtámadást, mivel erkölcsi várom bévehelem, mint a magyarok Gibráltára.

Ellenségesimül méltóbb bajnokokat óhajtok.

Kelt H. Oklándon, 1861 ben julius 3-án.

Turóczy József,  
volt honvéd-százados.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

## H I R D E T E S E K.

### HIVATALOS.

(213)  
1436

#### Hirdetmény

a z a r a n y k e r e s k e d ő k h e z.

Idei junius 7-én 715—50 szám alatt kelt legfőbb bányahatósági rendelet következtében ezennel közhíré tétetik: hogy minden a kincstári váltásba hozott arany, mind addig a törvényes bányavám alá tartozónak fog tekintetni, míg a beváltó fél be nem bizonyítandja, miszerint arról a bányavám már megfizetett, vagy pedig hogy az illető arany, midőn az beolvastott állapotban adatik be, valóságos töredék műarany (Bruchgold).

Az erdélyi cs. k. bányakapitányság, mint bányahatóság.

Zalathán, július 12-én, 1861.

(210)  
Sz. 586 1861

#### Hirdetmény.

s. k. u.

A medgyesi tanácsnak, az oda való városi községi képviselők egyetértésével f. évi július 15-kéről kelt határozata következtében, ezennel köztudomásul tétetik, miszerint Medgyes városában a marhahús-vágási kizárólagos jog, az ez iránt jelentkező vállalkozni szándékozóknak három évre díj nélkül átengedődni határozatolt.

Erre nézve előleges tájékoztatás meggyeztetik, hogy a kivágatási ár, a városi hatóság részéről, a községi képviselőknél, vagy a vállalkozóknak kívánataira eszközözendő hús-próbavágások eredménye szerint, minden vágó marha után, az emésztési adó (5 o. é. frt), a fagygyu s bőrök árának belétudásával számított; bizonyos haszonnak tekintetbe vételével, részrehajlatlan szakísmerek által fog szabályoztatni; s az így minden próbavágás után meghatározott szabályos hús-ár legalább egy hóig érvényes leendő.

Kik az ez iránti vállalkozásra hajlandók lennének, f. évi augusztus 15-éig jeleítsék magukat Medgyesben a tanácsi irodában, hol a szokott hivatalos órákon a további szerződési feltételek is megtekinthetők.

Medgyes sz. kir. városa és széke tanácsától, július 15-én, 1861.

### NEM HIVATALOS.

(212)

#### Hirdetmény.

Alóírtak ezennel tudatják, hogy az ugynevezett gr. Saint Genois féle nyerő-sorsjegyek legközelebbi húzása, a folyó év augusztus 1-ső napján fog történni.

Ezen sorsjáték után nyerendő sorsolási költsön terv összege 8,823,240 pengő forintokra rug, mely 70,000, 50,000, 30,000, 20,000 stb. p. forintnyi nyerő részletekre van felosztva.

A legkisebb találo nyertes, mely egy ilyen 40 p. forint értékű sorsjeggyel eszközölhető, teszen 65 p. forintot, és hág arányosan növekedve 70—75—80 forintig p. p.

Ezen sorsjegyek kiadása az ezen vállalatban részes J. G. Schuller és társai című bécsi bankár háza van kirekesztőleg bizva.

Bécs. majus havában, 1861.

S. M. v. Rothschild.

Todesco Hermann fiai.

Sorsjegyek kaphatók Dietrich Sámuel kereskedésébe Kolozsvárt.

(213)

#### ELADÓ TELEK.

Kolozsvárt kül-monostorulczában a 134. sz. alatt levő telek terjedelmes gyümölcsös kerttel szabad kézből eladó. Értekezni lehet helyett a tulajdonossal.

(211)

Károly-Fehérvár közelében 320 1-ső classisu holdas jószág, szőlői-, erdei-, gazdasági s lakó épületeivel együtt eladó. Értekezhetni Kolozsvárt hajbász Szenkovits úrnál.

(214)

### HIRDETMEŒY.

Alóírtak van szerencsése jeleníteni, hogy Várfalván, egy óra távolság Tordához, van 1000 öl bükkfa és ugyanannyi öl fenyőfa illendő áron eladó. Értekezhetni Tordán vargautca 581. sz. alatt

WIEDER FRIGYESNÉL.

(208)

### Pályázat.

Erdélyben Gyergyó-Szentmiklóson a négy osztályu elemi főtanoda 4 tanítói állomás 420 frt., 420 frt., 472 frt. 50 kr., és 525 frt. o. é. évi fizetéssel beöltendő. A pályázók annak kijelölésével, hogy csak is egy bizonyos, vagy bár melyik osztályra kívánják pályázni. Dr. Haynald Lajos püspök ur ö nműltóságához intézendő folyamodványokat, a korukat, tanképességeiket, erkölcsi és politikai jó viseleteket igazoló mellékletekkel együtt f. é. augusztus 10-ik napjáig alóírtok mulhatlanul beküldjék.

Gyergyó-Szentmiklóson, július 15-én 1861.

Mészáros Antal, s. k.  
elemi főtanoda igazgató.

Megjelent és Stein J. könyvkereskedésében Kolozsvárt s általa minden könyvtárúsnál kapható:

ORBÁN BALÁZS

## Utazás keleten,

II. III. és IV. kötete.

Az eddig megjelent 4 kötetnek ára 4 forint osztrák értékben.

Ugyanott kapható:

### AZ OROSZ INTERVENTIO Magyarországon,

diplomatai okmányokkal bővíve, írta gr. Teleki László. Ára 60 kr.

## La guerre et la Paix

recherches sur le principe et la Constitution du droit des gens, par Proudhon 2 kötet 5 ft. 25.

De la justice dans la revolution et dans l'eglise par Proudhon 12 kötet. 11 ft 25 kr.

## La societé en france

et le gouvernement. Ára 3 ft. 75 kr.

## 100 magyar népdal.

Gyűjtötte s Bognár I. zongora-kíséretben kiadta Füredi Mihály. Harmadik olesó kiadás. Ára 3 forint.